

نقش میانجی نگرش جنسی در رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه با روابط فرازناشویی در زوجین مراجعه‌کننده به مراکز جهت طلاق

مرضیه عیسی‌پور هفتخوانی^۱، یارعلی دوستی*^۲، رضا دنیوی^۳

تاریخ دریافت ۱۳۹۸/۱۲/۲۲ تاریخ پذیرش ۱۳۹۹/۰۳/۱۶

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: رابطه فرازناشویی علت بسیاری از مشکلات، تعارضات و شکست‌های زناشویی است و می‌تواند پیامدهای مخربی برای اعضای خانواده، دوستان و متعاقباً اجتماع به همراه داشته باشد، بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه‌ای نگرش جنسی در رابطه سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه و روابط فرازناشویی در میان زوجین مراجعه‌کننده جهت طلاق بود.

مواد و روش کار: روش پژوهش توصیفی-همبستگی و به‌طور خاص مدل یابی معادلات ساختاری بود. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر را تمامی زوجین مراجعه‌کننده جهت طلاق به مراکز مشاوره اداره دادگستری در مناطق ۱، ۲، ۳، ۴ شهر تهران بود. برای تعیین حجم نمونه با توجه به تعداد متغیرهای مشاهده‌شده و تخصیص ضریب ۲۰ برای هر متغیر مشاهده‌شده (۱۳ متغیر مشاهده‌شده در مدل)، و با احتساب احتمال وجود پرسشنامه‌های ناقص ۲۷۰ نفر به‌عنوان حجم نمونه به روش در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه‌های استاندارد روابط فرازناشویی، سنجش نگرش جنسی و سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه بودند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد، بین سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه و نگرش جنسی با روابط فرازناشویی رابطه‌ی مستقیم معنی‌دار وجود دارد. $0/90$ از واریانس روابط فرازناشویی توسط سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه و نگرش جنسی مورد تبیین قرار گرفت ($P < 0/01$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به‌دست‌آمده مدل پژوهش دارای برازش بوده و تأیید شد. نگرش جنسی در رابطه‌ی بین سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه و روابط فرازناشویی نقش واسطه‌ای داشت

واژگان کلیدی: روابط فرازناشویی، سبک‌های دل‌بستگی، طلاق، نگرش جنسی

مجله پرستاری و مامایی، دوره هجدهم، شماره چهارم، پی‌درپی ۱۲۹، تیر ۱۳۹۹، ص ۲۸۷-۲۹۵

آدرس مکاتبه: ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساری، تلفن: ۰۹۳۷۶۲۲۱۸۶۴

Email: sarvari.m67@gmail.com

مقدمه

فرازناشویی مهم‌ترین عامل جدایی در ۱۶۰ فرهنگ مختلف شناسایی شده است (۳). هرچند اکثریت افراد (۹۰ درصد) رابطه خارج از ازدواج را ناپسند و غیراخلاقی می‌دانند. رابطه فرازناشویی یک رخداد شایع در ازدواج‌هاست (۴). در کشور ما مراجعه روزافزون این دسته از مراجعان به مراکز مشاوره و نیز گزارش‌های دادگستری در باب رابطه فرازناشویی به‌عنوان یکی از دلایل طلاق گویای رشد این پدیده در کشورمان می‌باشد. روابط فرازناشویی پیامدهای جسمی، روان‌شناختی و اجتماعی گسترده‌ای دارد. عوامل مؤثر در روابط فرازناشویی شامل ماهیت ارتباط به‌عنوان مثال نارضایتی (۵)، بافت

روابط خوب و باثبات تأثیرات مثبت گسترده‌ای بر استرس، تنظیم هیجانی، سلامت جسمی و روانی و امید به زندگی دارد (۱). حفظ روابط زناشویی برای طولانی‌مدت کار آسانی نیست و حتی افرادی که روابط صمیمانه‌ای با همسرشان دارند، بازدارنده توجه به دیگران جذاب را دشوار می‌یابند (۲). روابط ماندگار و حفاظت‌شده زناشویی، به‌خصوص به هنگام سختی‌ها و تهدیدهای ارتباطی، کار آسانی نیست. از بین عوامل مختلفی که ازدواج را تهدید می‌کنند، روابط فرازناشویی مورد توجه محققان قرار گرفته است. روابط

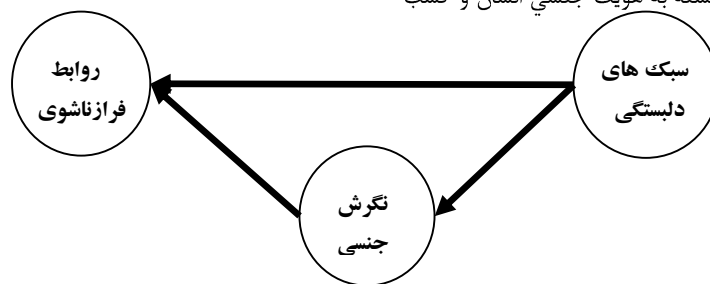
^۱ گروه روانشناسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

^۲ گروه روانشناسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران (نویسنده مسئول)

^۳ گروه روانشناسی، واحد نکا، دانشگاه آزاد اسلامی، نکا، ایران

آرامش در زندگی است. نگرش مثبت و منفی نسبت به مسائل جنسی، زندگی را تغییر می‌دهد. اما گاهی اوقات بین آموخته‌های فرد و پیوند آن با زندگی شکاف وجود دارد (۱۲). واکنش همسر به ناکشوری در ایجاد و ابقای مشکل جنسی نقش مهمی دارد، زیرا تعامل جنسی موقعیت پویایی است که در آن دو نفر به‌طور مداوم بر رفتار یکدیگر تأثیر می‌گذارند. مشکلات جنسی باید به‌عنوان مشکلی که متعلق به زن و شوهر است در نظر گرفته شوند، نه به‌عنوان مشکلی که متعلق به هر یک از همسران است (۱۳). چون نقش رویدادهای شناختی به‌عنوان محرک‌های رفتار جنسی مورد تأیید قرار گرفته است، بنابراین افکار، نگرش‌ها و ارزش‌های افراد بخشی از مؤلفه‌های رفتار جنسی هستند و منابع مهم مؤثر بر پاسخ‌دهی جنسی محسوب می‌شوند. هماهنگی و ارضای نیازهای زوجین، برآوردن نیازهای عاطفی، داشتن مهارت‌های مربوط ایجاد تفاهم و شیوه‌های محبت و ارضای نیازهای جنسی زوجین می‌تواند باعث رضایت زوجین از زندگی مشترک و تداوم آن گردد (۶).

به‌طور کلی با توجه به گسترش ابزارهای ارتباطی در ابعاد متعدد و تغییر فرهنگ‌های اجتماعی و ارزش‌های جامعه مطالعه حاضر به‌منظور تعیین اثر سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه بر روابط فرزاناشویی با میانجی‌گری نگرش‌های جنسی در زوجین مراجعه‌کننده جهت طلاق صورت‌بندی گردید، بنابراین سؤال اصلی پژوهش این می‌باشد که آیا روابط ساختاری بین سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه با روابط فرزاناشویی با نقش میانجی‌گری نگرش‌های جنسی در زوجین مراجعه‌کننده جهت طلاق وجود دارد؟

تشکیل می‌دهند. در زمینه برآورد بهینه برای مطالعات مربوط به مدل یابی معادله ساختاری نظرات متفاوتی وجود دارد پژوهشگران معتقدند حجم نمونه کمتر از ۱۰۰ نامناسب و حجم‌های بالاتر از ۲۰۰ (بین ۳۰۰ تا ۴۰۰) مطلوب است. برای سازگاری با الگوی معادلات ساختاری تعداد نمونه باید حداقل ۱۵ برابر متغیرهای

ارتباط، مانند فرصت و عواملی که به فرد مربوط می‌شوند، شامل باورها در مورد عشق و رابطه جنسی و نیز ویژگی‌های شخصیتی مانند ویژگی‌های نارسیسیستیک، دل‌بستگی نایمن و... را می‌توان نام برد (۶).

یکی از عوامل و فرایندهای شناختی هیجانی مؤثر بر روابط زناشویی، الگوهای دل‌بستگی است و اساس روابط عاشقانه برتافته از دل‌بستگی افراد است. یکی از ابعاد دل‌بستگی، سبک دل‌بستگی عاشقانه است (۷)، دل‌بستگی پیوندی جهان‌شمول است و در تمام انسان‌ها وجود دارد. یک شخص برای رشد سالم نیاز به پیوندی عاطفی دارد و نقش بسیار مهمی در احساس امنیت ما دارند، این رابطه ابتدا با والدین برقرار می‌شود، در بزرگسالان دل‌بستگی با یک زوج برقرار می‌شود (۸). افزایش احساس امنیت به فرد اجازه می‌دهد تا بتواند به شناخت بیشتری دست پیدا کند و خود و دیگران را درک کند و بفهمد که رفتارش به‌وسیله حالات، افکار، احساسات، باورها و امیال خودش سازمان می‌یابد (۹). دل‌بستگی عاشقانه منجر به ساخت یک چارچوب و سازمان می‌شود و همه اطلاعات مربوط به دل‌بستگی در این چارچوب قرار می‌گیرند و از این صافی عبور می‌کنند (۱۰). کیفیت و الگوی دل‌بستگی در روابط عاشقانه بزرگسالی ممکن است شبیه الگوی دل‌بستگی فرد در رابطه با والدش باشد. یک رابطه دل‌بسته ایمن می‌تواند عملکرد و شایستگی را در روابط میان فردی تسهیل نماید و مهم‌ترین ویژگی روابط دل‌بسته، عشق، احساس امنیت، گرایش‌ها و جذابیت‌های جنسی است به‌طوری‌که فرد دیگر احساس تنهایی و ناراحتی نکند (۱۱).

نگرش‌های جنسی، به‌عنوان یکی از رفتارهای اساسی در زندگی زناشویی است و این فرایند وابسته به هویت جنسی انسان و کسب

مواد و روش کار

پژوهش حاضر، از لحاظ هدف، از نوع کاربردی و روش پژوهش توصیفی-همبستگی از نوع مدل یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر را تمامی زوجین مراجعه‌کننده جهت طلاق به مراکز مشاوره اداره‌ی دادگستری در مناطق ۱، ۲، ۳، ۴ شهر تهران

مطالعاتی تحت عنوان بررسی نگرش و رضایت نسبت به رابطه جنسی در زنان در دانشگاه شهید بهشتی انجام شده بود، ۰/۹۵ به دست آمده است (۱۷).

پرسشنامه سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه (شیوه‌های رفتاری) (BSQ)^۲: این پرسش‌نامه توسط Furman و Wehner در سال ۱۹۹۹ ساخته شد و دارای ۲۲ گویه می‌باشد. این مقیاس میزان موافقت آزمودنی‌ها با مجموعه‌هایی از حالت‌ها در مورد اینکه افراد چه سبک دل‌بستگی را ممکن است در روابط عاشقانه خود به کار بگیرند نشان می‌دهد. آلفای کرونباخ سه سبک دل‌بستگی را ۰/۸۵ گزارش شد (۱۸). امان الهی و همکاران (۱۳۹۱) روایی سازه‌ای پرسشنامه مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و برای بررسی پایایی این پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده کردند که برای سبک دل‌بستگی ایمن ۰/۶۴، سبک دل‌بستگی پریشان ۰/۵۴ و سبک دل‌بستگی گسسته ۰/۷۸ به دست آمد (۱۹).

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از آمار توصیفی (همبستگی) و مدل‌یابی معادلات رگرسیونی ساختاری استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS ۱۸ و Amos ۲۳ استفاده شد.

یافته‌ها

در بخش یافته‌ها همبستگی بین متغیرها و مدل‌یابی معادلات رگرسیونی ساختاری مورد آزمون قرار گرفت. بر اساس نتایج مندرج در جدول ۱، بر اساس نتایج مندرج در جدول ۱، بین سبک دل‌بستگی ایمن با روابط فرازناشویی ۱۹ درصد رابطه‌ی منفی و معنادار وجود دارد. بین سبک دل‌بستگی پریشان با روابط فرازناشویی ۲۷ درصد رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد. بین سبک دل‌بستگی گسسته با روابط فرازناشویی ۲۸ درصد رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد. و همچنین بین نگرش جنسی با روابط فرازناشویی ۳۱ درصد رابطه‌ی منفی و معنادار وجود دارد.

با توجه به جدول (۲) مقدار RMSEA برابر با ۰/۰۴۲ می‌باشد لذا این مقدار کمتر از ۰/۱ است که نشان‌دهنده این است که میانگین مجذور خطاهای مدل مناسب است و مدل قابل قبول می‌باشد. همچنین مقدار کای دو به درجه آزادی (۲/۷۴۸) بین ۱ و ۳ می‌باشد و میزان شاخص CFI، GFI و NFI نیز تقریباً برابر و بزرگ‌تر از ۰/۹ می‌باشد که نشان می‌دهند مدل اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش، مدلی، مناسب است.

مشاهده شده باشد (۱۴). در این پژوهش برای تعیین حجم نمونه با توجه به تعداد متغیرهای مشاهده شده و تخصیص ضریب ۲۰ برای هر متغیر مشاهده شده (۱۳ متغیر مشاهده شده در مدل)، و با احتساب احتمال وجود پرسشنامه‌های ناقص ۲۷۰ نفر به عنوان حجم نمونه به روش نمونه‌گیری در دسترس (با توجه به ملاک مراجعه‌کننده جهت طلاق به مراکز مشاوره اداره‌ی دادگستری) انتخاب می‌گردند.

معیارهای ورود به پژوهش شامل: زوجین، ناطق ۱،۲،۳،۴ شهر تهران، مراجعه‌کننده جهت طلاق به مراکز مشاوره اداره‌ی دادگستری، اعلام آمادگی جهت همکاری، عدم وجود مشکل جسمانی و روان‌شناختی طبق گفته افراد شرکت‌کننده. معیارهای خروج از پژوهش شامل: تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها.

جهت گردآوری داده‌ها از ابزارهای ذیل استفاده شد:

پرسشنامه روابط فرازناشویی (JEIQ)^۱: پرسشنامه روابط فرازناشویی^۱ که دارای ۱۷ گویه و ۴ زیر مقیاس (توجیه عاطفی، توجیه عشقی، توجیه جنسی و انگیزه‌های بیرونی) است. این پرسشنامه که توسط Glass (۱۹۸۱) ساخته شد. دلیل تراشی‌های متداول افراد برای درگیر شدن در روابط فرازناشویی را مورد سنجش قرار می‌دهد. نمره‌گذاری آن بر اساس طیف چهارقسمتی لیکرت است. به گزینه‌های "اصلاً قابل توجیه نیست"، "قابل توجیه نیست"، "تا حدی قابل توجیه است" و "کاملاً قابل توجیه است" به ترتیب نمره ۱ تا ۴ تعلق می‌گیرد. گرچه این ابزار "توجیه روابط فرازناشویی" را می‌سنجد، اما بر اساس نتایج مطالعات، بین توجیه روابط فرازناشویی و درگیر شدن در این‌گونه روابط همبستگی مثبت معنادار مشاهده شده است. ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و روایی محتوایی و صوری آن نیز مطلوب گزارش شد (۱۵). در مطالعه شریفی و همکاران (۱۳۹۱) روایی صوری مورد تأیید قرار گرفت و ضریب آلفای کرونباخ کل برای این پرسشنامه ۰/۹۴ محاسبه شده است (۱۶).

پرسشنامه استاندارد سنجش نگرش جنسی: این پرسشنامه توسط خوشابی و والایی (۱۳۷۹) طراحی شده است. این پرسشنامه شامل ۱۶ سؤال است که با جواب‌هایی به روش لیکرت (کاملاً مخالف- مخالف- موافق- کاملاً موافق) را شامل می‌شد. با توجه به هرگونه پاسخ کاملاً مخالف، صفر و پاسخ کاملاً موافق، ۳ در نظر گرفته شده سپس در جمع‌بندی امتیاز ۱۲-۰ نگرش کاملاً منفی، امتیاز ۲۴-۱۲ منفی، امتیاز ۳۶-۲۴ مثبت، ۴۸-۳۶ کاملاً مثبت در نظر گرفته می‌شود. به کمک تحلیل عاملی روایی سازه پرسشنامه تأیید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ کل این پرسشنامه در

^۲ Behavioral Systems Questionnaire

^۱ Justifications for extramarital involvement questionnaire

جدول (۱): ماتریس همبستگی بین متغیرهای سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه و نگرش جنسی با روابط فرازناشویی

متغیر	خرده مقیاس	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
سبک‌های دل‌بستگی	ایمن									
	پرشان	۰.۳۴xx								
نگرش جنسی	گسسته	۰.۳۷xx	۰.۴۳xx							
	نگرش جنسی	۰.۲۹xx	۰.۲۸xx	۰.۲۰xx						
روابط فرازناشویی	عشقی	۰.۱۷xx	۰.۱۶x	۰.۲۱xx	۰.۳۰xx					
	جنسی	۰.۲۱xx	۰.۲۶xx	۰.۱۵x	۰.۲۷xx	۰.۶۶xx				
فرازناشویی بیرونی	عاطفی	۰.۲۰xx	۰.۲۰xx	۰.۲۰xx	۰.۲۶xx	۰.۴۸xx	۰.۵۹xx			
	انگیزه‌های بیرونی	۰.۲۶xx	۰.۱۷xx	۰.۲۷xx	۰.۱۵xx	۰.۶۰xx	۰.۵۰xx	۰.۵۶xx		
روابط فرازناشویی	روابط فرازناشویی	۰.۲۹xx	۰.۲۷xx	۰.۲۸xx	۰.۳۱xx	۰.۶۹xx	۰.۷۵xx	۰.۷۰xx	۰.۶۶xx	۱

× در سطح ۰/۰۵ معنی‌داری است. × در سطح ۰/۰۱ معنی‌داری است.

جدول (۲): شاخص‌های برازش حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها و متغیرها

نام آزمون	توضیحات	مقادیر قابل قبول	مقدار به دست آمده
χ^2/df	کای اسکوتر نسبی	≥ 3	۲/۷۴۸
RMSEA	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	≤ 0.08	۰/۰۴۲
GFI	شاخص برازندگی تعدیل یافته	≥ 0.9	۰/۹۹۳
NFI	شاخص برازش نرم	> 0.9	۰/۹۶۳
CFI	شاخص برازش مقایسه‌ای	> 0.9	۰/۹۵۷
DF			۱۹۸

جدول (۳): برآورد مستقیم مدل با روش حداکثر درست نمایی (ML)

متغیر	b	β	R2
نگرش جنسی بر روابط فرازناشویی	۰/۲۳۸	۰/۲۰۵	۰/۰۴۸
ایمن بر روابط فرازناشویی	۰/۵۶۰	۰/۲۶۴	۰/۱۴۷
پرشان بر روابط فرازناشویی	۰/۳۸۰	۰/۲۹۷	۰/۱۱۲
گسسته بر روابط فرازناشویی	۰/۴۴۱	۰/۱۹۷	۰/۰۸۶

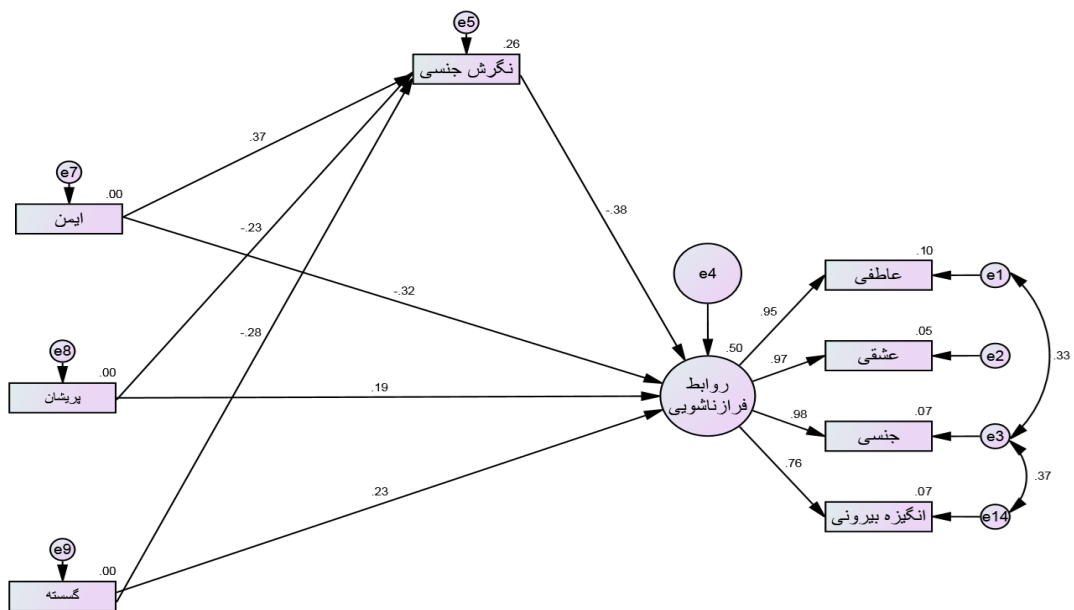
با توجه به جدول (۳) مسیرهای، سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه و نگرش جنسی اثر مستقیم معناداری بر روابط فرازناشویی را دارا هستند.

¹ maximum likelihood

جدول (۴): برآورد مستقیم مدل با روش بوت استرپ

متغیر	مقادیر	حد	حد بالا	معناداری
ایمن با میانجی‌گری نگرش جنسی بر روابط فرازناشویی	-.۳۸۴	-.۲۹۷	-.۴۴۶	۰/۰۰۰
پربشان با میانجی‌گری نگرش جنسی بر روابط فرازناشویی	۰/۴۱۳	۰/۳۳۸	۰/۴۹۳	۰/۰۰۰
گسسته با میانجی‌گری نگرش جنسی بر روابط فرازناشویی	۰/۳۴۲	۰/۲۷۴	۰/۴۳۹	۰/۰۰۰

همان‌گونه که در جدول (۴) مشاهده می‌گردد، سه مسیر غیرمستقیم در نظر گرفته‌شده با توجه به مقادیر به‌دست‌آمده، به روش بوت استرپ در سطح (۰/۰۱) معنادار و مورد تأیید واقع گردید.

نمودار (۱): مدل نهایی آزمون شده به همراه آماره‌های پیش‌بینی استاندارد شده

بحث

همسو بود. در تبیین یافته‌های مطالعه‌ی حاضر می‌توان گفت که سبک دل‌بستگی بر اساس ارتباط به وجود می‌آیند و پایه آن زبان مشترک می‌باشد به‌طوری‌که در فرآیند تولید تصورات، نمایان شدن آن‌ها و ابعاد و عناصر تشکیل‌دهنده آن‌ها، ارتباطات به‌صورت زیربنا می‌باشند و نگرش جنسی به باورها و شیوه‌های تفکر یا سوگیری در تفسیر اطلاعات درباره فعالیت‌ها و نقش‌های جنسی گفته می‌شود که شامل فعالیت جنسی بهنجار یا نابهنجار است، همچنین دانش و نگرش افراد به تفسیر اطلاعات در روابط جنسی بر چرخه جنسی (میل، برانگیختگی، ارگاسم و فرونشانی) تأثیر می‌گذارد، که در یک رابطه دوسویه با دل‌بستگی بهتر و بیشتر رابطه دارد. نگرش همسران نسبت به مسائل جنسی نیز تأثیر مهمی در سایر رفتارهای وی دارد. اعتقادات و نگرش‌های ناسازگارانه منفی، در

با توجه به نتایج تحلیل انجام شده، سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه بر روابط فرازناشویی با میانجی‌گری نگرش‌های جنسی در زوجین مراجعه‌کننده جهت طلاق اثر غیرمستقیم دارد. Weiser (۲۰۱۸)، نشان داد نقش‌های جنسیتی در ارتباط با سبک‌های دل‌بستگی و روابط فرازناشویی نقش واسطه‌ای دارد (۱۲). همچنین Toplu-Demirtaş و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهش خود دریافتند که سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه بر روابط فرازناشویی اثر دارد (۱۳). در مطالعه‌ی مؤمنی و آزادی فرد (۲۰۱۶)، نیز مشاهده گردید بین دانش و نگرش جنسی با رضایت زناشویی، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و نگرش جنسی می‌تواند تغییرات مربوط به رضایت زناشویی را پیش‌بینی کند (۲۰). نتایج این پژوهش با مطالعات فوق

می‌کنند. آموزش جنسی در کسب اطلاعات و اندیشه‌ها و مهارت‌ها به افراد کمک می‌کند و به آنان اطلاعات و آگاهی‌های جنسی لازم برای یک هدف مشترک و ارضای نیازها و تعامل در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی است (۱۱).

همزمانی دل‌بستگی ایمن و دانش درباره مسائل جنسی، در عملکرد بهتر افراد نقش داشته و فقدان آن با افزایش آسیب‌پذیری فرد موجب بروز اختلالات و عملکرد جنسی نامناسب می‌شود. همچنین افزایش آگاهی و نگرش مثبت در زمینه روابط سبب رضایت بیشتر در افراد می‌گردد. نقش آگاهی و دانش فرد نسبت به مسائل جنسی بسیار مهم بوده و می‌تواند بر همه ارتباطات و تعاملات زندگی زوجین تأثیرگذار باشد (۱۰). جایگاه شناخت و نگرش جنسی نیز به‌عنوان یک متغیر واسطه‌ای تعامل افراد با یکدیگر نقش برجسته‌ای دارد. اگر زوجین در زندگی خود شناخت بیشتری نسبت به این بُعد مهم رابطه داشته باشند، قادر خواهند بود شیوه‌های دل‌بستگی نامناسب خود را تغییر داده و آن را بهبود بخشند و در هنگام بروز تعارضات و مشکلات زناشویی نیز یک راه‌حل سازنده را در پیش گیرند. با توجه به اینکه دانش جنسی دربرگیرنده ابعاد زیستی، فرهنگی - اجتماعی، روان‌شناختی و مذهبی بوده و به حوزه شناختی (اطلاعات و دانش)، عاطفی (احساسات، ارزش‌ها و نگرش‌ها) و رفتاری (مهارت‌های ارتباطی و برقراری رابطه جنسی) مربوط می‌شود؛ لذا بر عملکرد جنسی و مؤلفه‌های آن تأثیرگذار است. افرادی که نگرش مثبت نسبت به مسائل جنسی دارند، رابطه جنسی را بدون احساس گناه تجربه کرده و در نتیجه رضایت بیشتری را نیز از آن دریافت می‌کنند. هرچه میزان دانش جنسی افراد بیشتر باشد و نگرش جنسی مثبتی نیز داشته باشند، افراد نسبت به توانمندی‌ها و ناتوانی‌های خود و همسر خود، آگاهی بیشتری داشته و توانایی مقابله مناسب و کارآمد بیشتری نیز دارند (۸). هماهنگی و ارضای زوجین، برآوردن نیازهای عاطفی، داشتن مهارت‌های مربوط به ایجاد تفاهم، شیوه‌های محبت و ارضای نیازهای جنسی زوجین می‌تواند باعث رضایت زوجین از زندگی مشترک و تداوم آن گردد. آگاهی فرد در مورد فنون جنسی، جاذبه‌های جنسی و مهارت‌های مربوطه، تأثیر مهمی بر روابط جنسی زوجین دارد (۶). هرچه میزان دانش جنسی افراد بالاتر باشد، آگاهی زوجین از هم در زمینه علائق و خواسته‌های یکدیگر بیشتر شده و در نتیجه عملکرد جنسی بهتری خواهند داشت. نگرش سالم نسبت به رابطه جنسی باعث تجربه یک رابطه لذت‌بخش و رسیدن به اوج لذت جنسی می‌شود، ارضای نیاز جنسی در کاهش تنش‌ها و استرس‌ها نقش عمده‌ای دارد و باعث می‌گردد فرد از آزارسانی و خشونت علیه شریک خود پرهیز کرده و بتواند یک ارتباط لذت‌بخش و سازنده برقرار سازد. نگرش‌ها در نحوه کسب اطلاعات و نوع شکل‌گیری باورهای شخص درباره مسائل و فعالیت

برانگیختگی و رسیدن به مرحله ارگاسم همسران نیز نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند، آگاهی و دانش به مسائل جنسی سبب تغییر و بهتر شدن زندگی می‌شود (۱۳).

از آنجایی که رابطه با همسر از سبک دل‌بستگی مادر و نوزاد می‌تواند نقش مؤثری در پیشگیری از روابط فزاینده‌اشویی در بزرگسالی داشته باشد طولانی‌ترین و مهم‌ترین روابط بشری است، سبک دل‌بستگی در حفظ این رابطه اهمیت بسیار دارند. افرادی که در کودکی دل‌بستگی نایمن را تجربه کرده‌اند در بزرگسالی در روابط عاشقانه، دوستانه و جنسی خود با مشکلات بسیاری مواجه می‌شوند (۲۱) افراد دارای دل‌بستگی پریشان، نمی‌توانند به‌طور کامل به دیگران اعتماد کنند، نزدیک نمی‌شوند و اجازه نزدیکی نمی‌دهند، این افراد آشفته‌گی‌های هیجانی زیادی را تجربه می‌کنند. این افراد غالباً ارتباطاتی را گزارش می‌کنند که گویای صمیمیت پایین است مانند رابطه یک‌شبه، رابطه جنسی خارج از خانواده و رابطه جنسی بدون عشق (۲۲).

روابط زناشویی مناسب در میزان دل‌بستگی زوجین اثر مثبت دارد و اختلال در عملکرد جنسی می‌تواند تأثیرات منفی بر روابط زوجین و کیفیت زندگی افراد داشته باشد. همچنین افزایش آگاهی و نگرش مثبت در زمینه روابط جنسی سبب رضایت بیشتر در افراد می‌گردد (۲۳). آگاهی در زمینه مسائل جنسی، رفتارهای مناسب و سالم جنسی، از ضروریات مهم زندگی است و نبود آن می‌تواند سبب مشکلاتی در زمینه‌های مختلف، از جمله عملکرد جنسی گردد. اطلاعات ناکافی زوجین و باورهای نادرست جنسی، از عوامل روان‌شناختی شایع در اختلالات کنشی - جنسی است. عملکردهای نادرست جنسی می‌تواند حاصل فقدان آگاهی جنسی، مهارت‌های جنسی و ارتباطی آن‌ها باشد (۲۴). دانش جنسی بالا و نگرش جنسی مثبت پیامدهایی به دنبال دارد که از آن جمله می‌توان به افزایش رفتارهای جنسی سالم، نظم و انسجام در برنامه روابط جنسی، افزایش توانایی‌های مقابله‌ای در برخورد با اختلالات جنسی، افزایش آگاهی نسبت به نیازهای همسر و افزایش درک نسبت به توانایی‌ها و ناتوانی‌های همسر اشاره کرد. در نتیجه رفتارهای سالم، دل‌بستگی ایمن، وجود نظم و انسجام در برنامه روابط جنسی و افزایش توانایی‌های مقابله‌ای در برخورد با اختلالات جنسی، رضایت جنسی و در نهایت رضایت و سازگاری زوجین تأمین خواهد شد. افزایش آگاهی و دانش جنسی و اصلاح باورها و بازخورد افراد نسبت به مسائل جنسی، در بهبود مشکلات زناشویی مؤثر هستند. افزایش دانش جنسی زوجین، فرصت یادگیری مسائل جنسی و جلوگیری از بروز برخی مشکلات را فراهم می‌کند (۹).

افراد به دلایل متعدد از جمله شناخت ناکافی از یکدیگر، از مسائل جنسی و زندگی مشترک، مشکلات متعددی را تجربه

می‌شود، نهادهای حمایتی خانواده در بسترهای سازمان‌هایی ذی-ربط از جمله بهزیستی شکل گرفته و نقش پررنگ‌تری را با محوریت بهبود انگیزه‌های ارتباطی بین اعضا خانواده ایفا نماید.

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که سبک‌های دل‌بستگی عاشقانه بر روابط فرازناشویی با میانجی‌گری نگرش‌های جنسی در زوجین مراجعه‌کننده جهت طلاق اثر غیرمستقیم دارد. این یافته‌ها می‌تواند گامی در جهت حل مشکلات زوجین و در نهایت حفظ و امنیت خانواده شود.

سپاسگزاری

این مقاله حاصل پایان‌نامه دکتری مرضیه عیسی پور از دانشگاه آزاد اسلامی ساری در دانشکده‌ی علوم انسانی رشته روانشناسی عمومی است. همچنین پژوهش حاضر با کد اخلاق IR.IAU.AK.REC.1397.024 در دانشگاه واحد ساری در تاریخ ۱۳۹۷/۹/۹ به ثبت رسیده است. نویسندگان از تمامی زوجین شرکت‌کننده در پژوهش بابت همکاری در این پژوهش تشکر می‌نمایند.

حمایت مالی

مقاله‌ی حاضر بدون حمایت مالی انجام شده است.

References:

- Hamburg ME, Pronk TM. Believe you can and you will: The belief in high self-control decreases interest in attractive alternatives. *Journal of Experimental Social Psychology* 2015;56:30-5.
- Ueda P, Jernberg T, James S, Alfredsson J, Erlinge D, Omerovic E, et al. External validation of the DAPT score in a nationwide population. *J Am Coll Cardiol* 2018;72(10):1069-78.
- Pronk TM, Karremans JC, Wigboldus DH. How can you resist? Executive control helps romantically involved individuals to stay faithful. *J Pers Soc Psychol* 2011;100(5):827.
- Negash S, Sheppard NVN, Lambert NM, Fincham FD. Trading later rewards for current pleasure: Pornography consumption and delay discounting. *The Journal of Sex Research* 2016;53(6):689-700.

جنسی تأثیر دارد (۲۴). نگرش جنسی شامل سبک تفکر مثبت یا منفی در تعبیر و تفسیر رویدادها و ارتباطات جنسی است که نقش بسیار مهمی بر محتوای رابطه جنسی دارد. رویدادها و تماس‌های بین زوجین می‌تواند به‌عنوان محرکی برای رفتارهای جنسی همسران در آینده باشد. نگرش‌های جنسی منفی از جمله ویژگی‌هایی است که تحت تأثیر تعامل با محیط اطراف قرار می‌گیرند و می‌تواند این روابط فرازناشویی را تشدید نماید. نگرش‌های که نقش‌های جنسی خاصی را برای هر جنس مناسب می‌داند، روی جنبه‌های مختلف زندگی زناشویی و خانواده تأثیر می‌گذارد (۲۵). این پژوهش با محدودیت‌های تحقیق روبرو بوده است؛ محدود نمودن پژوهش به زوجین مراجعه‌کننده جهت طلاق به مراکز مشاوره اداره‌ی دادگستری در مناطق ۱،۲،۳،۴ شهر تهران و محدود بودن به زمان اجرای پژوهش در سال ۱۳۹۸ و همچنین به استفاده از پرسشنامه خودگزارش‌دهی بود. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های انجام گرفته در این حیطه در حوزه‌های گسترده‌تر و با نمونه‌هایی از جوامع مختلف و بزرگ‌تر انجام پذیرد تا نتایج، قابلیت تعمیم بیشتری داشته باشد. همچنین با توجه به روابط سبک دل‌بستگی با نگرش‌های جنسی از متغیرهای بسیار با اهمیت در ایجاد سبک دل‌بستگی سازگاران در حیطه‌ی بهبود وضعیت خانوادگی و حمایت‌های اجتماعی می‌باشد که در وهله‌ی نخست در جهت افزایش درک روابط بین فردی با توجه به شرایط متفاوت تأثیر دارد. بنابراین توصیه

- Atkins DC, Baucom DH, Jacobson NS. Understanding infidelity: Correlates in a national random sample. *J Fam Psychol* 2001;15(4):735.
- He S, Tsang S. Perceived female infidelity and male sexual coercion concerning first sex in Chinese college students' dating relationships: The mediating role of male partners' attachment insecurity. *Pers Individ Dif* 2017;111:146-52.
- Engel G, Olson KR, Patrick C. The personality of love: Fundamental motives and traits related to components of love. *Pers Individ Dif* 2002;32(5):839-53.
- Fincham FD, May RW. Infidelity in romantic relationships. *Current Opinion in Psychology* 2017;13:70-4.
- Barbaro N, Sela Y, Atari M, Shackelford TK, Zeigler-Hill V. Romantic attachment and mate retention

- behavior: The mediating role of perceived risk of partner infidelity. *J Soc Pers Relat* 2019;36(3):940-56.
10. Parker ML, Campbell K. Infidelity and attachment: The moderating role of race/ethnicity. *Contemporary Family Therapy* 2017; 39(3): 172-83.
11. Silva A, Saraiva M, Albuquerque PB, Arantes J. Relationship quality influences attitudes toward and perceptions of infidelity. *Personal Relationships* 2017;24(4):718-28.
12. Weiser DA, Niehuis S, Flora J, Punyanunt-Carter NM, Arias VS, Baird RH. Swiping right: Sociosexuality, intentions to engage in infidelity, and infidelity experiences on Tinder. *Pers Individ Dif* 2018;133:29-33.
13. Toplu-Demirtaş E, Fincham FD. Dating infidelity in Turkish couples: The role of attitudes and intentions. *The Journal of Sex Research* 2018;55(2):252-62.
14. Hooman HA. Knowledge of scientific methods in the sciences of care. Tehran: SAMT press; 2017.
15. Glass SP, Wright TL. Justifications for extramarital relationships: The association between attitudes, behaviors, and gender. *Journal of sex Research* 1992;29(3):361-87.
16. Sharifi M, Haji Heydari M, Khorvash F, Fatehizadeh M. Correlation between love schemas and justifications for extramarital involvement in married women. *J Res Behav Sci* 2013; 10(6): 526-34.
17. Ozgoli G, Tork Zahrani S, Khoushabi K, Valie N. Surveying the attitude and satisfaction towards sexual relation in females referring to primary health care centers in Shahid Beheshti University of Medical Sciences. *Pejouhandeh* 2003; 8(2): 127-32.
18. Furman W, Wehner EA. The Behavioral systems-Questionnaire-Revised. University of Denver. 1999.
19. Amanollahi A, Aslani Kh, Tashakor H, Ghavabesh S, Nekoie S. Romantic attachment/love styles and marital satisfaction in women investigating the relationship. *Womens studies* 2012; 10(3): 67-86.
20. Momeni K, Azadifard S. The Relationship Between Sexual Knowledge and Attitude, and Relational Beliefs with Emotional Divorce. *Family Pathology, Counseling and Enrichment Journal* 2015;1(2):34-45.
21. Brassard A, Perron-Laplanche J, Lachapelle É, de Pierrepont C, Péloquin K. Oversexualization among emerging adults: Preliminary associations with romantic attachment and intimacy. *The Canadian Journal of Human Sexuality* 2018;27(3):235-47.
22. Barbaro N, Pham MN, Shackelford TK, Zeigler-Hill V. Insecure romantic attachment dimensions and frequency of mate retention behaviors. *Personal Relationships* 2016;23(3):605-18.
23. Brewer G, Hunt D, James G, Abell L. Dark triad traits, infidelity and romantic revenge. *Pers Individ Dif* 2015;83:122-7.
24. Marin RA, Christensen A, Atkins DC. Infidelity and behavioral couple therapy: Relationship outcomes over 5 years following therapy. *Couple and Family Psychology: Research and Practice* 2014;3(1):1.
25. Altgelt EE, Reyes MA, French JE, Meltzer AL, McNulty JK. Who is sexually faithful? Own and partner personality traits as predictors of infidelity. *J Soc Pers Relat* 2018;35(4):600-14.

MEDIATING ROLE OF SEXUAL ATTITUDE IN THE RELATIONSHIP BETWEEN ROMANTIC ATTACHMENT STYLES AND MUTUAL RELATIONSHIPS IN COUPLES REFERRED TO DIVORCE CENTERS

Marziyeh Eisapour Haftkhani¹, Yarali Dousti², Reza donyavi³

Received: 13 March, 2020; Accepted: 05 June, 2020

Abstract

Background & Aims: Extramarital relationships are the cause of many problems, conflicts, and marital breakdowns and can have devastating consequences for family members, friends, and subsequently community, so the purpose of the present study is to investigate the mediating role of sexual attitude in relation to romantic attachment styles and extramarital relationships among couples referred to divorce centers.

Materials & Methods: The research method was descriptive-correlation and in particular structural equation modeling. The statistical population of this study was all couples referred to divorce counseling centers in districts 1,2,3,4 in Tehran. To determine the sample size according to the number of observed variables and allocation of the coefficient of 20 for each observed variable (13 variables observed in the model), 270 subjects were selected as the sample size by purposive sampling. Data were collected using the standard Extramarital Relationship Questionnaire (JEIQ), Sexual Attitude Scale (Happiness and Sublime, 1), and Romance Attachment Styles (Behavioral Styles) (BSQ).

Results: The results showed that there was a significant direct relationship between romantic attachment styles and sexual attitude with extramarital relationships. The research model was fitted and confirmed and 0.90 of the variance of the meta-marital relationships was explained by romantic attachment styles and sexual attitude and also sexual attitude had a mediating role in the relationship between romantic attachment styles and meta-relationship.

Conclusion: Paying attention to the relationship between attachment style and sexual attitude is one of the most important variables in creating adaptive attachment style in the area of improving family status and social support which is primarily aimed at enhancing the understanding of interpersonal relationships with regard to conditions and then lead to cohesion of families and lower divorce rates.

Keywords: Sexual Attitude, Meta-marital Relations, Divorce, Attachment Styles

Address: Department of Psychology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

Tel: +989376221864

Email: sarvari.m67@gmail.com

¹Department of Psychology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

²Department of Psychology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran (Corresponding author)

³Department of Psychology, Neka Branch, Islamic Azad University, Neka, Iran